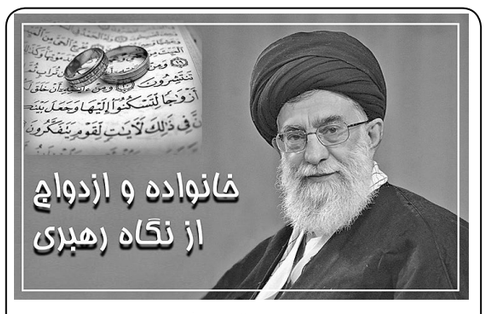

همسرتحمیلی

به نظر اسلام، زن در انتخاب همسر آزاد است و هیچ‌کس نمی‌تواند در مورد انتخاب همسر، بر هیچ زنی چیزی را تحمیل کند. یعنی حتی برادران زن، پدرِ زن- خویشاوندان دورتر که جای خود دارند- اگر بخواهند بر او تحمیل کنند که تو حتماً باید با شخص مورد نظر ازدواج کنی، نمی‌توانند و چنین حقّی را ندارند. این، نظر اسلام است. (۱۳۷۵/۱۲/۲۰)

واداشتن دختران کم‌سن به ازدواج، برخلاف حقوق آنهاست

اگر بانوان ما راه مورد نظر اسلام را بپیمایند، یقیناً آن ستمی که در طول تاریخ در جوامع مختلف بر زن رفته است، از بین خواهد رفت و از آن اثری نخواهد ماند. واداشتن دختران کم‌سن و سال به ازدواج، حرکتی در جهت تضعیف زن و نادیده گرفتن حقوق اوست و قانون باید با آن مقابله کند و زنان نیز با آگاهی، هوشیاری و رشد و معرفت خود در مقابل این‌گونه تعدیات بایستند.(۱۳۷۶/۱۱/۲۹)

*** پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای**

در محضر امام خمینی(ره)

پیشدستی در سلام کردن

یکی از شاگردان امام که بیش از دوازده سال در محضر ایشان بود، می‌گوید: به جرأت می‌توانم بگویم که هیچ گاه نشد که من در مسیر رفت و آمد، امام را زیارت کنم و ایشان در سلام کردن پیشدستی نکرده باشند.

گاهی اوقات در هنگام دیدنشان فاصله ما حدود ده الی پانزده متر بود و من احتمال می‌دادم که اگر سلام کنم، ایشان نشنوند، تصمیم می‌گرفتم فاصله که کمتر شد سلام کنم، ولی ایشان همیشه قبل از اینکه من اراده کنم، سلام می‌کردند. با وجود تمام فضیلت‌هایی که حق تعالی در وجودشان قرار داده بودند، این چنین متواضع بودند.

*** آیت‌الله مرتضی تهرانی- پابه پای آفتاب- ج۲- صفحه ۳۲۳.**

استفتاء از رهبر معظم انقلاب اسلامی

ذبیحه اهل سنت

س) آیا ذبیحه اهل سنت برای شیعه، مذکی (حلال) می‌باشد یا نه؟ بعضی از فقهای اهل سنت اتجاه به قبله را شرط نمی‌دانند، در این صورت ذبح آنها چه حکمی دارد؟

ج) ذبیحه مسلمان محکوم به حلیت است و اخلال به استقبال ذبیحه از روی جهل، مضرّ به حلیت نیست.

شروط ذبح حیوان

س) آیا مرغ می‌تواند توسط ماشین ذبح شود و آیا گوشتش حلال می‌شود؟ حیوانات دیگر چطور؟

ج) در ذبح مرغ و هر حیوان دیگر علاوه‌بر وجوب رو به قبله بودن و ذکر «بسم الله» و آهن بودن آلت ذبح و مسلمان بودن ذابح باید عمل ذبح به نحوی باشد که مستند به ذابح گردد مثل آنکه چند مرغ را بخواباند و تیغه ماشین را بکشد تا گردن آنها را ببرد.

خوردن گوشت حیوانی که ذبح شرعی نشده

س) در بعضی محافل شنیدم که گوشت حیوان حلال گوشت را که ذبح شرعی نشده می‌توان با یک «بسم‌الله» خورد، لطفاً توضیح دهید؟

ج) خوردن گوشت حیوانی که ذبح شرعی نشده است، حرام است و ذکر بسم‌الله موجب حلیت آن نمی‌شود.

بیان بدی دیگران به شرط حل مشکل

س) اگر کسی یا کسانی که در حق من بدی کرده‌اند و من از شدت ناراحتی و افسردگی، در پشت سرشان، با مادرم یا دوستم در میان بگذارم، حکم غیبت دارد ؟ یا نه می‌توانم از خودم دفاع کنم و به کسی دیگر بگویم؟

ج) اگر درد دل و شکایت نزد کسی باشد که می‌تواند مشکل شما را حل کند،اشکال ندارد.

غیبت شخص متجاهر به فسق

س۱) آیا غیبت شخص متجاهر به فسق جایز است؟

س۲) ملاک تجاهر به فسق چیست؟

ج۱) نسبت به صفتی که تجاهر کرده، جایز است.

ج۲) عرفی است.

حرمت صید ماهی در حوضچه‌های پرورش ماهی

س) چنانچه دریچه تخلیه آب حوضچه‌های پرورش ماهی را به نیّت صید ماهی باز کرده تا آب کاملاً تخلیه شده و ماهی‌ها جان دهند صید محسوب می‌شود و ماهی‌ها حلال است؟

ج) اگر در همان حال ماهی‌ها جان داده‌اند، صید محسوب نشده و تزکیه (حلال) نمی‌شوند.

حکایت اهل راز

شهرت‌گریزی میرزا جوادآقا تهرانی

هنگامی که (آیت‌الله میرزا جوادآقا تهرانی) جبهه رفته بودند، یک روزعده‌ای برای تهیه فیلم و خبر آمده و شروع کرده بودند به فیلمبرداری از جاهای مختلف تا رسیده بودند به ایشان. شناخته بودند که چه شخصیتی است و می‌خواستند بهتر و بیشتر فیلمبرداری کنند، ولی تا دوربین فیلمبرداری به ایشان می‌رسد، ایشان عمامه را از سر برمی‌دارند تا شناخته نشوند که موجب شهرت و آوازه ایشان شود. بعد از فوت ایشان، نامه‌ای در یادداشت‌های شخصی‌شان پیدا شد که از ایشان خواسته بودند تا در برنامه‌ای به معرفی خود تحت عنوان یکی از شخصیت‌های اسلامی این مرز و بوم بپردازند. ایشان در زیرِ جملاتی که در نامه، از ایشان به‌عنوان «شخصیت اسلامی» یاد شده بود، با خودکار قرمز خطی کشیده بودند و در حاشیه آن دو جمله نوشته بودند: ۱- «رُب شهرةٍ لا اصل لها»؛ ای بسا شهرتی که هیچ اصل و اساسی نداشته باشد. ۲- حدیث شریفی بدین مضمون آمده بود: رَحِمَ اللهُ امْرءً عَرَفَ قَدْرَهُ وَلَمْ یَتَعَدّ طَوْرَهُ (غرر الحکم: ۲۳۳، حدیث ۴۶۶۶)، خداوند رحمت کند شخصی را که قدر و اندازه خود را بشناسد و پایش را از گلیمش دراز نکند.

***کتاب خاطراتی از آینه اخلاق، صص۳۲ و۳۵، سایت منبرک.**

فاطمه(س) جامع فضایل

بخشعلی قنبری

در مطلب پیش‌رو نویسنده با مراجعه به برخی روایات نقل شده در منابع شیعه و سنی، به پاره‌ای از فضایل حضرت فاطمه‌زهرا(س) اشاره کرده تا گویای این امر باشد که آن حضرت در نزد پروردگار جهان و پیامبر گرامی‌اش از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است و همین موضوع، می‌طلبد تا کمال خواهان عالم او را الگوی خود در زندگی قرار دهند.

***

فاطمه(س) سرشار از ایمان

فاطمه(س) دست‌آموز پیامبر(ص) و شاگرد نکته سنج و مرید پاکباخته آن حضرت و مومن به خدا و روز قیامت بود. فاطمه(س) کسی است که دل او از ایمان، سرشار و دیدگان دلش به دنیای آخرت گشوده بود. او از این جهت اولین و آخرین بود. حضرت رسول اکرم(ص) درباره فاطمه زهرا(س) می‌فرماید: «براستی خدای بزرگ قلب و جوارح دخترم فاطمه(س) را از ایمان پر کرده است.[1] و نیز «فاطمه سرور زنان جهان از اولین و آخرین است.»[2]

ایمان و اعتقاد فاطمه(س) به خدا و رسول او و عالم غیب چنان بود که دنیا را در نظر او خوار و پست کرده بود. همین ویژگی فاطمه(س) باعث شد که پدر بزرگوارش او را از پیشگامان در ایمان به خدا خوانده است: «هنگامی که آیه «دوزخ میعادگاه همگی ایشان است که هفت در دارد و برای هر دری سهم معینی از ایشان خواهد بود» (حجر/۴۳) نازل شد رسول خدا(ص) با صدای بلند گریست. اصحاب از گریه آن بزرگوار گریستند اما نمی‌دانستند که جبرئیل چه فرود آورده است و از هیبت پیامبر(ص) هیچیک از اصحاب توان سخن گفتن با او را نداشتند.

پیامبر(ص) چنان بود که چون فاطمه(س) را می‌دید شادمان می‌شد. به همین جهت سلمان به خانه فاطمه(س) رفت تا او را از قضیه آگاه سازد و آن گرامی را دید که مقداری جو آسیا می‌کند و می‌گوید آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است و عبایی پشمین بر تن دارد که دوازده جای آن با لیف خرما وصله شده است. سلمان فاطمه را از ماجرای نزول آیه آگاه کرد. آن گرامی برخاست و با همان عبای وصله‌دار به سوی پیامبر(ص) حرکت کرد.

سلمان از مشاهده وضع ظاهری نامناسب فاطمه بسیار متاثر شد و گفت: دریغا دختران کسری و قیصر ابریشم و حریر می‌پوشند و دختر محمد(ص) عبایی پشمین بر تن دارد که دوازده جای آن با لیف خرما وصله خورده است! فاطمه(س) بر رسول خدا وارد شد و عرض کرد: پدرجان! سلمان از لباس من تعجب کرده است در حالیکه سوگند به خدایی که تو را به حق مبعوث فرمود پنج سال است که من و علی از اثاث زندگی چیزی نداریم. جز پوست گوسفندی که روزها روی آن به شترمان علوفه می‌دهیم و شب‌ها بستر خواب ماست و بالش سر ما از پوستی است که درون آن از لیف خرما پر شده است.

پیامبر(ص) فرمود: (ای سلمان) دختر من از گروه پیشگامان و سبقت‌گرفتگان (به سوی حق تعالی است).[3]

درباره ایمان و دینداری فاطمه‌زهرا(س) یک نکته را باید تذکر داد. آن اینکه حضرت زهرا دیندار حقیقی بود نه اعتباری. یعنی آن حضرت چنان نبود که اعتقادات خود را با واکنش‌های دیگران بسنجد بلکه دینداری‌اش و پایبندی‌اش نسبت به احکام و دستورات دینی مطلق بود و به مکان و زمان خاص و شرایط ویژه منحصر نمی‌شد. ملاحظه نمی‌کرد که دیگران در چه نسبتی با او قرار دارند. بلکه نسبت خود را با خدا و دین او می‌سنجید و به اوامر آن گردن می‌نهاد.

در روایات وارد شده که «کوری از فاطمه(س) اذن خواست و فاطمه(س) خود را از او پوشانید پیامبر(ص) خطاب به فاطمه فرمود: چرا خود را از او پوشاندی در حالی که او تو را نمی‌بیند؟ فاطمه زهرا عرض کرد: ای پیامبر خدا اگر او مرا نمی‌بیند من او را می‌بینم و او بوی مرا می‌شنود. پیامبر(ص) فرمود: گواهی می‌دهم که تو پاره تنی من هستی.[4]

بدین ترتیب فاطمه(س) مطلق بودن اجرای احکام و دستورات الهی را به تمام مسلمانان گوشزد کرد و روش دینداری را آموخت.

در سایه چنین تلاش و ایمانی که فاطمه، فاطمه شد و از هر نجاست و خباثتی مصون ماند، او این‌گونه به مرحله عصمت رسید و مصداق بارز آیه طهارت شد. از پیامبراکرم(ص) نقل شده که فرمود: «اللهم ان هولاء اهل بیتی فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیراً؛ بار خدا اینان اهل بیت من هستند، پس آنان را از رجس و پلیدی پاک گردان.»[5] در کتاب مودت قربی از انس‌بن مالک به نقل از امام علی(ع) روایت شده که فرمود: «رسول خدا(ص) نه ماه همه روزه به هنگام نماز صبح به در خانه فاطمه می‌رفت و می‌فرمود: وقت نماز است ای اهل‌بیت نبوت، «انما یریدالله لیذهب عنکم الرجس اهل‌بیت...»[6] ابن‌عباس می‌گوید: رسول خدا(ص) فرمود: (من و علی(ع) از یک شجره و ریشه آفریده شده‌ایم پس شما چه می‌گویید درباره شجره‌ای که من تنه آن، فاطمه(س) شاخه‌اش، علی شکوفه آن، حسن و حسین(ع) میوه آن و شیعیان ما برگ‌هایش هستند؟ پس هر آن‌کس که به شاخه‌ای از آن دست آویزد، وی را به بهشت می‌برد. هر که آن را از دست نهد، به آتش جهنم سرنگون می‌شود.»[7]

فاطمه(س) هدایتگر مردم

فاطمه‌زهرا(س) همانند سایر معصومان(ع) از دو نوع کمال فردی و جمعی برخوردار بوده است؛ کمال فردی این بزرگواران را باید در ایمان ایشان به خدا و رسول و روز قیامت و عمل بر اساس تقوی جست‌وجو کرد. ولی کمال اجتماعی آنها وقتی تحقق می‌یابد که آنان به دستگیری از مردم اقدام کنند و در صدد حل مشکلات آنان برآیند. البته خودسازی فردی مقدم بر دستیابی به کمال اجتماعی است. چرا که اگر کسی رابطه فردی خود را با خدا در حد اعلا برقرار نسازد، به یقین در عرصه اجتماع با آفت‌ها و موانع زیادی مواجه خواهد شد که به نحوی از انحا مانع از انجام خدمات اجتماعی او خواهند شد.

پیامبراکرم(ص) زهرای مرضیه را مومنی واقعی توصیف کرد. درباره کمال اجتماعی آن حضرت، رسول خدا فرموده است: «به حقیقت خداوند، به برکت علی و فاطمه مردم بسیاری را هدایت فرمود.»[8] البته خدمات اجتماعی حضرت زهرا(س) به هدایتگری خلاصه نمی‌شود بلکه به سایر مشکلات مردم هم رسیدگی می‌کرد.

فاطمه(س) سرور بانوان دو عالم

وقتی بنده خدا تمام مساعی خود را در اطاعت از پروردگارش به کار گیرد خداوند به کارهای او برکت می‌دهد و مقامات عالی نصیب او می‌کند. این قاعده در مورد حضرت فاطمه زهرا(س) نیز صادق است. آن حضرت تا جایی که می‌توانست به دستورات خدا گردن می‌نهاد و در این راه استقامت می‌ورزید. خداوند هم به پاس زحماتی که فاطمه‌زهرا(س) کشید، او را سرور زنان دنیا و آخرت کرد. پس از طی این مراحل است که پیامبر(ص) درباره فاطمه(س) فرمود: «فرشته‌ای به فرمان الهی نازل شد و به من مژده داد که حسن و حسین(ع) سرور جوانان بهشتند و فاطمه بانوی بانوان بهشتی است.»[9] صد البته که زنی که سرور بانوان بهشت است، سرور زنان دنیا نیز هست. درباره سروری فاطمه(س) بر زنان دنیا در امالی صدوق می‌خوانیم: «از پیامبر(ص) پرسیدند: آیا فاطمه(س) سرور بانوان دوران خویش است؟ فرمود نه: این مقام را مریم بنت عمران داشت. اما دخترم سرور بانوان همه جهان - از آغاز تا پایان- است.»[10] از پیامبر اسلام روایت شده که فرمود: «بهشت مشتاق دیدار چهار زن است: مریم دختر عمران، آسیه زن فرعون، خدیجه دختر خویلد و فاطمه(س) دختر محمد(ص).»[11] همین روایت را قندوزی از علمای اهل سنت نیز نقل کرده است[12] در صحیح بخاری روایت شده که رسول خدا(ص) فرمود: «فاطمه سرور زنان اهل بهشت است.»[13] و نیز «ترمذی از بریده روایت کرده که گوید: محبوب‌ترین زنان در نظر رسول خدا(ص) فاطمه(س) و از مردان علی(ع) است.»[14]

فاطمه(س) و حفظ حجاب

از دیدگاه پیامبر(ص) فاطمه(س) کسی است که به طور کامل حجاب اسلامی را رعایت می‌کرد. در این زمینه هم مانند سایر جوانب الگوی کاملی برای زنان در هر عصر و مکانی است. انس‌بن مالک می‌گوید: «رسول خدا(ص) از ما سؤال کرد که بهترین چیز برای زنان چیست؟ ما در جواب ماندیم و پاسخی نداشتیم تا اینکه علی(ع) به نزد فاطمه(س) رفت و او را از سؤال رسول خدا(ص) آگاه ساخت. فاطمه فرمود: بهترین چیز برای زنان این است که به مردان نظر نکنند و مردان نیز به آنها نظر نیندازند. امیرالمؤمنین(ع) برگشته و رسول خدا(ص) را از پاسخ فاطمه(س) خبر داد. پیامبر اکرم(ص) فرمود: چه کسی این پاسخ را به تو تعلیم داد؟ علی(ع) فرمود: فاطمه(س). رسول خدا(ص) درباره عظمت آن بانوی بزرگ فرمود: فاطمه پاره تن من است.»[15] و نیز «روزی حضرت رسول(ص) از اصحاب خود پرسید: در چه حالی زن به خدا نزدیک‌تر است؟ اصحاب نتوانستند جواب بدهند. چون فاطمه از مسئله آگاه شد عرض کرد؛ نزدیک‌ترین حالات زن به خدا آن است که ملازم خانه خود باشد و از خانه بیرون نرود. حضرت رسول فرمود: فاطمه پاره تن من است.»[16]

البته این سخن به معنای عدم شرکت زن در مسائل سیاسی و اجتماعی نیست بلکه به معنای حفظ ارزش‌های اسلامی در هر صحنه‌ای در اجتماع است. هیچ زنی در اندیشه اسلامی از هیچ فعالیتی ممنوع نیست. بلکه شرط لازم حفظ و رعایت حجاب و سایر ارزش‌های اسلامی است. همچنان که حضرت زهرا(س) برای طلب حق خود در مسجد مدینه حضور پیدا کرد و با سخنرانی غرای خود به دفاع از حق خویش پرداخت.

فاطمه(س) کوثر امامت

خداوند بندگان نیک خود را در دنیا و آخرت گرامی می‌دارد و در هر دو سرا آنان را به سروری می‌رساند. البته این عنایت نتیجه طبیعی و منطقی زحمات بندگان نیکو است. همچنین متذکر شدیم فاطمه(س) سرور زنان دنیا و آخرت است و این به برکت تلاش‌های آن بزرگوار و عنایت الهی به دست آمده است. وقتی شخصی با چنین وضعیتی بزرگ شود بی‌شک فرزندانی هم که به دنیا می‌آورد همان مسیر را دامه خواهند داد. در این میان دخت گرامی پیامبر اسلام(ص) ویژگی خاص دارد. آن حضرت دارای نفس پاک و روح مطمئن و جسم سالم بود. با این شرایط فرزندانی به دنیا آورد که همانند خودش سرور جوانان دو سرا شدند. این روند همچنان ادامه یافت تا اینکه امام دوازدهم شیعیان از همین سلاله پاک پا به عرصه وجود گذاشت و نعمت کثیر در خاندان نبوت به دست آمد.

پیامبر اسلام(ص) فرمود: «روزی جبرئیل به من فرود آمد و خبر داد که خدا وقتی فاطمه(س) را به ازدواج علی(ع) درآورد، یازده امام معصوم از آن دو به وجود خواهند آمد که برای امت زمان خودشان رهبر و پیشوا خواهند بود و امت، معارف را از امام می‌آموزد چنانکه قوم موسی مشرب و راه خود را به دریا از حضرت موسی(ع) آموختند.»[17]

به همین دلیل است فاطمه‌زهرا(س) از یک ارزش حقیقی برخوردار می‌شود و در دنیا مزار آن حضرت زیارتگاه حق‌خواهان می‌شود و زیارتش همان ثوابی را پیدا می‌کند که زیارت قبر مبارک حضرت رسول(ص) دارد. چه، پیامبر(ص) فرمود: «به راستی خداوند گروهی از فرشتگان را معین فرموده تا از تمام جوانب و اطراف حافظ و نگهبان فاطمه(س) باشند. این گروه در طول حیات و حتی در قبر همراه اویند و بسیار بر او و پدر و شوهر و فرزندانش درود می‌فرستند. پس کسی که بعد از وفاتم مرا زیارت کند مانند کسی است که مرا در هنگام حیاتم زیارت کرده است و کسی که فاطمه(س) را زیارت کند گویی که مرا زیارت کرده است و کسی که علی‌ابن ابی‌طالب را زیارت کند گویا فاطمه را زیارت کرده و کسی که به زیارت حسن و حسین(ع) برود مانند کسی است که علی(ع) را زیارت کرده و کسی که فرزندان آن دو را زیارت کند چنان است که آنان را زیارت کرده است.»[18]

همان‌طور که وجود فاطمه(س) در دنیا کوثر را به دنبال آورد در آخرت نیز سپر بلا و آتش جهنم برای انسان‌های مومن خواهد بود. همچنان‌که پیغمبر اسلام(ص) فرمود: «او فاطمه(س) نامیده شد... چون فاطمه از علم سیراب گشته و شیعیان وی از آتش جهنم به دور هستند.»[19]

فاطمه(س) ملاک دوستی و دشمنی با پیامبر(ص)

دوستی و دشمنی با اهل بیت(ع) به طور کلی معیار و ملاک دوستی و دشمنی با پیامبر(ص) است. به این معنا که هرکس اهل بیت را دوست داشته باشد، پیامبر(ص) را دوست دارد و دشمنی با آنها به معنای دشمنی با پیامبر(ص) است. اما در این میان فاطمه زهرا(س) ویژگی خاصی دارد.

رسول خدا(ص) فرمود: «کسی که دخترم فاطمه را دوست بدارد، در بهشت با من خواهد بود و کسی که فاطمه را دشمن بدارد جایگاه او جهنم خواهد بود... پس کسی که فاطمه(س) از او خشنود خواهم بود و کسی که فاطمه بر او غضب کند مورد خشم من خواهد بود و کسی که من بر او خشم کنم خدا بر آن خشم خواهد کرد. وای بر آن کسی که به او و به ذریه و شیعیان او ستم کند.»[20] و نیز فرمود: «کسی که مرا و این دو را (حسنین(ع)) و پدر و مادر این دو را دوست بدارد، در روز قیامت با من و در درجه من خواهد بود.»[21] و در کتاب کنوزالدقایق مناوی آمده است که «خدا غضب می‌کند بر کسی که بر فاطمه(س) خشم گیرد و خشنود می‌شود از کسی که فاطمه(س) را خشنود سازد.»[22]

احترام به فاطمه(س) و درود فرستادن بر او به اندازه‌ای اهمیت دارد که باعث آمرزش گناهان آدمی می‌شود. پیامبر(ص) در این باره فرمود: «هر که بر تو (فاطمه) صلوات و درود فرستد خدای متعال گناهان او را می‌آمرزد و او را در هر جایگاهی در بهشت باشم به من ملحق می‌سازد.»[23]

پیامبر(ص) در حدیث بلندی به اهمیت خشنودی و غضب فاطمه(س) پرداخته و به خشم‌آورندگان او را ظالم شمرده و آنان را به جهنم الهی وعده داده است: «ای علی این (فاطمه) ودیعه خدا و رسول اوست. امر خدا و مرا درباره او اجرا کن و البته چنین خواهی کرد.

به خدا سوگند که این مریم کبری است. آگاه باش که به خدا سوگند جان من به لب نرسید مگر آنکه سفارش فاطمه و شما را به خداوند کردم و او خواسته‌ام را برآورد. ای علی آنچه فاطمه می‌گوید انجام بده که من او را به چیزهایی فراخوانده‌ام که جبرئیل به آن فرمان داده است.

بدای ای برادرم! من راضیم از آن کس که دخترم فاطمه از او راضی باشد و نه من بلکه پروردگارم و فرشتگان از خشنودی فاطمه خشنودند.[24]

*** دفتر بررسی‌های اسلامی سازمان تبلیغات اسلامی**

همان‌طور که وجود فاطمه(س) در دنیا کوثر را به دنبال آورد، در آخرت نیز سپر بلا و آتش جهنم برای انسان‌های مومن خواهد بود. همچنان‌که پیغمبر اسلام(ص) فرمود: «او فاطمه(س) نامیده شد... چون فاطمه از علم سیراب گشته و شیعیان وی از آتش جهنم به دور هستند.»

دوستی و دشمنی با اهل بیت(ع) به طور کلی معیار و ملاک دوستی و دشمنی با پیامبر(ص) است. به این معنا که هرکس اهل بیت را دوست داشته باشد، پیامبر(ص) را دوست دارد و دشمنی با آنها به معنای دشمنی با پیامبر(ص) است. اما در این میان فاطمه زهرا(س) ویژگی خاصی دارد. رسول خدا(ص) فرمود: «کسی که دخترم فاطمه را دوست بدارد، در بهشت با من خواهد بود و کسی که فاطمه را دشمن بدارد جایگاه او جهنم خواهد بود... پس کسی که فاطمه(س) از او خشنود باشد من از او خشنود خواهم بود و کسی که فاطمه بر او غضب کند مورد خشم من خواهد بود و کسی که من بر او خشم کنم خدا بر آن خشم خواهد کرد. وای بر آن کسی که به او و به ذریه و شیعیان او ستم کند.»

۱-بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۹، روایت ۳۴
۲- همان، ص ۲۶، روایت ۲۵
۳- قمی، شیخ‌عباس، بیت‌الاحزان، ترجمه محمدی اشتهاردی، ص ۴۹-۵۰
۴- ابن‌مغازلی، مناقب الامام‌علی بن‌ابی‌طالب، ترجمه سید جواد مرعشی، ص ۲۸۸
۵- صدیقه شهیده، ص ۹۴، به نقل از کشف‌الغمه، ص ۱۴۸
۶- ینابیع المودهٔ، ج۱، ص ۴۰۷
۷- صدیقه شهیده، ص ۵-۷۴ به نقل از مستدرک،ج ۳، ص ۱۶۰
۸- صدیقه شهیده، ص ۱۶۰
۹- شیخ مفید، سلسلهٔ مولفات الشیخ‌المفید، ج ۱۳ (الامالی)، ص ۲۳، تحقیق حسین‌الاستاد ولی و علی‌اکبر الغفاری، دارالمفید، بیروت۱۴۱۴
۱۰- فیض کاشانی، ملا محسن، الزهرا، (مجموعه مقالات)، ج ۱، ص ۱۱۴
۱۱- همان، ص ۹۴
۱۲- ینابیع المودهٔ، ج ۱، ص ۳۹۷
۱۳- همان، ص ۴۰۲
۱۴- ینابیع المودهٔ، ص ۴۰۳
۱۵- شوشتری، قاضی نورالله، احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۲۵۷
۱۶- الزهرا، (مجموعه مقالات)، بخش شیخ عباس قمی، ج ۱، ص ۲۰
۱۷- صدیقه شهیده، صص ۴۶-۴۷، به نقل از دلایل الامامهٔ ابن جریر، ص ۱۸
۱۸- همان، ص ۷۰-۶۹، به مثل از بشارهٔ‌المصطفی، ص ۱۶۷ طبع نحف
۱۹- همان، ص ۳۲، به نقل از علل‌الشرایع، شیخ صدوق، ص ۷۰، باب ۱۴۲
۲۰- بحارالانوار، ج ۷۷ ص ۳۸۲
۲۱- همان، ص ۳۸
۲۲- ینابیع، ج ۱، ص ۴۰۵
۲۳- صدیقه شهیده، ص ۳۸
۲۴- الزهراء(مجموعه مقالات)، مقاله سیدعبدالرزاق مقرم، ج ۱، ص ۳۲۳-۳۲۲

چراغ راه

علاقه‌مندی‌های فاطمه(س)

قالت فاطمة(س): «حبب الی من دنیاکم ثلاث:» تلاوت کتاب‌الله و النظر فی وجه رسول‌الله و الانفاق فی سبیل‌الله»

حضرت فاطمه(س) فرمود: از دنیای شما سه چیز محبوب من است: تلاوت قرآن، نگاه کردن به چهره رسول‌الله(ص)، انفاق کردن در راه خدا.[1]

۱- فرهنگ سخنان فاطمه(س)، ص ۲۱۹

حکایت خوبان

شبیه‌ترین فرد به رسول خدا(ص) از حیث سخن و عظمت

حاکم نیشابوری از علمای بزرگ اهل سنت از عایشه نقل کرده است: «من از حیث سخن و حدیث احدی را شبیه‌تر از فاطمه(س) به رسول خدا(ص) ندیدم. هرگاه که وی بر رسول خدا(ص) وارد می‌شد، آن حضرت به احترامش از جای برمی‌خاست، دستش را می‌گرفت و او را می‌بوسید و در جای خود می‌نشانید»[1] همچنین پیامبر گرامی(ص) در توصیف جایگاه و عظمت فاطمه(س) می‌فرماید: فاطمه جان! آن که بر تو درود فرستد، خداوند او را می‌آمرزد، و او را در بهشت هر جا که باشم به من ملحق خواهد ساخت.[2]

۱- مستدرک الصحیحین، ج ۳، ص ۱۵۴
۲- بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۵۵

پرسش و پاسخ

آموزه‌های فاطمی (سیره نظری) (۱)

پرسش:

حضرت فاطمه(س) در عرصه نظری و فکری چه آموزه‌های نورانی را به بشریت عرضه کرده‌اند؟

پاسخ:

شأن نزول و ماهیت خطبه فاطمه(س)

خطبه حضرت فاطمه(س) که به خطبه فدکیه معروف است، بعد از غصب حق قانونی فدک توسط خلیفه اول در مسجدالنبی(ص) در برابر ایشان ایراد شد. در این خطبه حضرت فاطمه(س) ضمن تاکید بر حق قانونی فدک، درباره توحید، نبوت، معاد، احکام، قرآن، وضعیت عربستان پیش از بعثت، فعالیت‌های پیامبر(ص) و علی(ع) برای گسترش و تثبیت اسلام، فتنه‌ها، غدیر خم، عهدشکنی مردم، ماجرای سقیفه و مخالفت با نص صریح قرآن بحث کرده‌اند. این خطبه در واقع منشوری از معارف دینی است که از عامه و خاصه با سندهای معتبر از حضرت فاطمه(س) روایت شده است. (کشف‌الغمه، ج۲، ص ۳۰۴) اینک برخی از آموزه‌های حضرت فاطمه(س) درباره فلسفه احکام از خطبه نورانی ایشان را ذیلا تقدیم می‌داریم:

۱- نماز وسیله پاکی از تکبر

قالت فاطمه(س): «والصلاة تنزیها لکم عن الکبر» نماز را وسیله پاک شدن از تکبر قرار داد.

ریشه تمام صفات و منشأ همه محرومیت‌ها از نیل به کمال واقعی انسان، صفت رذیله تکبر است. مراد از تکبر آن نیست که انسان در راه رفتن و نشستن طوری رفتار کند که خود را ممتاز از دیگران نشان دهد، بلکه تکبر همان روح خودبینی و طغیان درونی انسان در برابر فرمان خدا است. قرآن کریم مخالفان مکتب وحی را مستکبر معرفی می‌کند چرا که آنان در برابر مکتب وحیانی انبیا سرکشی کردند و در نتیجه خود و امتشان را به بدبختی دنیا و آخرت سوق دادند. امام علی(ع) در خطبه قاصعه نهج‌البلاغه نه فقط غرض از نماز، بلکه غرض از تمام عبادات بدنی و مالی را رهایی از تکبر معرفی می‌کند. بنابراین یکی از اساسی‌ترین رذایل تکبر است که هدف از تشریح همه عبادات در اسلام و تمام ادیان الهی جلوگیری از ظهور آن در رفتار انسان‌ها است.

۲- زکات وسیله تزکیه انسان

قالت فاطمه(س): «والزکاه تزکیه للنفس و نماء فی‌الرزق» خدای متعال زکات را وسیله پاکی نفس و روح آدمی(از تمام پلیدی‌ها و وابستگی‌های مادی) و سبب فزونی روزی قرار داد. پرواضح است در راستای مبارزه اسلام با حب‌الدنیاء انفاق در راه خدا وسیله و تمرینی است برای تعدیل وابستگی‌ها و حب‌الدنیا که مبادا زرق و برق دنیا هدف غایی انسان واقع شود که در این صورت هر خطایی از انسان برای رسیدن به اهداف دنیوی خود از او سر می‌زند. اما اینکه زکات سبب نمو و رشد روزی انسان است، علاوه بر تجربه عملی اینکه دادن زکات موجب برکت و مصون بودن از آفات می‌باشد، از عموم آیات مربوطه قرآن کریم هم استفاده می‌شود که زکات از مصادیق تقوا و موجب افزایش برکت و مزید نعمت خواهد بود. «اگر امت‌ها ایمان آورده و تقوا پیشه سازند، برکات زمین و آسمان را بر آنان می‌گشاییم.» (اعراف- ۹۶)

۳- روزه وسیله تثبیت اخلاص

قالت فاطمه(س): «والصوم تثبیتا للاخلاص» خدای متعال روزه را وسیله و سبب استحکام و تثبیت اخلاص قرار داد. روزه در شرع مقدس اسلام عبارت است از پرهیز از خوردن و آشامیدن و مفطرات دیگر به قصد قربت و اخلاص نیز انجام عمل و تکلیف فقط برای اطاعت اوامر و نواهی خداوند متعال است. راز اینکه حضرت فاطمه(س) روزه را تثبیت‌کننده اخلاص معرفی فرموده با وجود اینکه هر یک از واجبات دیگر هم اگر با شرایط خاص خود بجا آورده شود موجب تثبیت و استحکام اخلاص می‌شود این است که این عمل روزه از چشم مردم پنهان است و روزه‌دار یک رابطه درونی بین اطاعت خود و تسلیم در برابر دستور خدا برقرار کرده و در قبال آن توقع تمجید و تعریف از کسی ندارد، برخلاف عبادات دیگر عملی و قلبی که در معرض دید و اطلاع مردم است و ممکن است اخلاص فرد را مورد خدشه قرار دهد. به همین جهت روزه اخلاص را بیشتر استوار و مستحکم می‌سازد و این سخن حضرت فاطمه(س) تاکید و اهتمام زیاد و عظمت این عمل الهی دارد. **(ادامه دارد)**

سلوک عارفانه

لزوم تصحیح بینش نسبت به دنیا و دعای کفاف از خدا

(بدان ای سالک راه خدا!) اگر می‌خواهی دعا کنی، ابتدا در پی این باش که خدا بینش تو را نسبت به دنیا تصحیح کند تا دنیا هدف و بزرگ‌ترین غصه‌ات نشود. اگر ان‌شاءالله دعایت مستجاب شد، آن‌وقت برای دنیایت دعا کن. اگر بینشت تصحیح شد، از خدا کفاف بخواه و بیش از آن نخواه، هر چه دنیا در پی تو باشد، تو از آن گریزان هستی. چنین فردی صاحب بینشی صحیح در ارتباط با دنیا است.[1]

۱- خبرگزاری تسنیم، توصیه‌های آیت‌الله شیخ مجتبی تهرانی(ره) برای شب‌های قدر، مورخ ۹۳/۴/۲۵

صفحه معارف روزهای: شنبه، یک‌شنبه سه‌شنبه و پنج‌شنبه منتشر می‌شود
تلفن‌های مستقیم: ۳۳۹۴۱۹۹۱ - ۳۵۲۰۲۲۲۱
MaarefKayhan@Kayhan.ir